

UZASADNIENIE

Celem projektu ustawy jest dostosowanie prawa polskiego do postanowień decyzji ramowej Rady 2006/783/WSiSW z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty, która nakłada na Rzeczpospolitą Polską, jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, obowiązek wprowadzenia do krajowego porządku prawnego przepisów umożliwiających wykonywanie nakazów konfiskaty bezpośrednio na podstawie orzeczeń właściwych sądów innych państw UE. Pojęcie „konfiskaty” będzie oznaczać dla celów decyzji ramowej wszelkie postaci przepadku wymienione w przepisach części ogólnej Kodeksu karnego oraz w przepisach Kodeksu karnego skarbowego.

Generalnym celem współpracy policyjnej i sądowej w Unii Europejskiej jest zapewnienie wszystkim obywatelom wysokiego poziomu bezpieczeństwa. W tym zakresie podstawową rolę odgrywa zasada wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych, zawarta w konkluzjach z posiedzenia Rady Europejskiej w Tampere z dnia 15 i 16 października 1999 r., potwierdzona następnie w programie haskim z dnia 4 i 5 listopada 2004 r. na rzecz wzmocnienia wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej. Konsekwencją jest proces zmiany podstaw współpracy w sprawach karnych między państwami członkowskimi, z tradycyjnych mechanizmów prawnomiędzynarodowych na akty prawne opierające się na wzajemnym uznawaniu orzeczeń w sprawach karnych. W ten sposób współpraca ta zostaje znacznie uproszczona, co łączy się z istotnym przyśpieszeniem procedowania w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych. Powołana decyzja ramowa stanowi kolejny akt prawny UE z zakresu współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych, urzeczywistniający zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń.

Tradycyjna procedura, wskazana w Kodeksie postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) w rozdziale 66 „Przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania”, przewiduje, że w razie otrzymania wniosku państwa obcego o wykonanie niektórych typów orzeczeń prawomocnych, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania

w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 609 § 1 i 2). Po przejęciu orzeczenia do wykonania, sąd określa kwalifikację prawną według prawa polskiego oraz karę i środek podlegający wykonaniu, a także dokonuje ewentualnego zaliczenia kar lub środków już wykonanych za granicą oraz przeliczenia na polską walutę wysokości orzeczonej tam grzywny (art. 611c § 1, 2 i 3). Następuje tym samym przekształcenie orzeczenia organu obcego państwa w orzeczenie sądu polskiego, przez co faktycznie wykonaniu podlega orzeczenie krajowe.

Tymczasem instrumenty Unii Europejskiej opierające się na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń, zakładają, że sąd krajowy ma obowiązek spowodować wykonanie orzeczenia organu państwa obcego „bez żadnych dodatkowych formalności”. Procedura ta, z założenia, ma być jak najbliższa krajowej procedurze wykonawczej, w której zastosowanie znajdują niemal wyłącznie dotychczas istniejące regulacje prawne państwa wykonania orzeczenia. Zasadę tę podkreślono w art. 12 decyzji ramowej.

Zasadnicze różnice proceduralne między dotychczasowymi rozwiązaniami, a przepisami decyzji ramowej w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty spowodowały konieczność systematycznego wyodrębnienia nowych przepisów. W związku z tym postanowiono o zamieszczeniu regulacji implementujących decyzję ramową w nowych Rozdziałach 66c i 66d, w art. 611fn – 611fze Kodeksu postępowania karnego. Analogiczne rozwiązanie zaproponowano wcześniej w projekcie nowych rozdziałów 66a i 66b Kodeksu postępowania karnego, implementujących decyzję ramową Rady 2005/214/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym.

Omawiana decyzja ramowa pozostaje w ścisłym związku z decyzją ramową 2003/577/WSiSW w sprawie wykonywania w Unii Europejskiej postanowień o zabezpieczeniu mienia i środków dowodowych. Decyzja ta została implementowana do polskiego porządku prawnego. W konsekwencji polskie sądy są zobowiązane do zabezpieczania wykonania orzeczenia na mieniu oskarżonego na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń, podczas gdy wykonanie prawomocnych i ostatecznych orzeczeń w przedmiocie przepadku mienia poddane jest tradycyjnej procedurze prawnomiędzynarodowej, co nie

ma żadnego racjonalnego uzasadnienia. Projekt ustawy ma na celu usunięcie tej sprzeczności systemowej.

Projektowany Rozdział 66c odnosi się do występowania przez polski sąd do właściwych sądów lub innych właściwych organów innych państw członkowskich UE o bezpośrednie wykonanie prawomocnych orzeczeń dotyczących przepadku.

O takie wykonanie zwracać się może sąd właściwy do wykonania orzeczonego przepadku do właściwego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym sprawca posiada mienie lub osiąga dochody, a w razie niemożności jego ustalenia, państwa, w którym ma stałe lub czasowe miejsce pobytu (art. 611fn § 1). Zgodnie z art. 3 decyzji ramowej państwa członkowskie zobowiązane będą wskazać Sekretariatowi Generalnemu Rady organy, które będą uprawnione do występowania i wykonywania orzeczenia. Oznacza to, że w przypadku innych państw członkowskich mogą to być organy inne niż sądy. W odniesieniu do Polski projekt zakłada, że właściwym organem jest w każdym wypadku sąd.

Występując o wykonanie orzeczenia, sąd wydaje postanowienie, które nie podlega zaskarżeniu (art. 611fs).

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 611fn § 2, sąd polski występuje każdorazowo o wykonanie orzeczenia tylko do jednego państwa członkowskiego. Od tej zasady przewidziano jednak szereg wyjątków, mających swe umocowanie w art. 5 ust. 1 decyzji ramowej. Można wystąpić do więcej niż jednego państwa członkowskiego, jeżeli przepadek ma dotyczyć określonych składników mienia, a istnieje prawdopodobieństwo, że znajdują się one w różnych państwach lub w jednym z wielu państw wykonania orzeczenia lub gdy postępowanie wykonawcze będzie prowadzone w więcej niż jednym państwie. Jeżeli wystąpienie dotyczy kwoty pieniężnej, możliwe jest skierowanie go do więcej niż jednego państwa członkowskiego również w innych uzasadnionych przypadkach, na przykład wtedy gdy mienie podlegające zajęciu w celu orzeczenia przepadku nie zostało zabezpieczone na podstawie postanowienia, o którym mowa w art. 589g § 1 K.p.k. lub gdy jego wartość nie jest wystarczająca dla wyegzekwowania całej kwoty pieniężnej, co do której orzeczono przepadek, albo gdy przemawia za tym dobro postępowania.

W art. 5 ust. 3 decyzji ramowej wskazuje się, że taka szczególna potrzeba zachodzi wtedy, gdy dane mienie nie zostało zabezpieczone „zamrożone” na podstawie decyzji ramowej Rady 2003/577/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wykonania w Unii Europejskiej postanowień o zabezpieczeniu mienia i środków dowodowych lub gdy wartość mienia, które może zostać skonfiskowane w państwie wydającym oraz w jednym z państw wykonujących prawdopodobnie nie jest wystarczająca w celu wyegzekwowania całej kwoty objętej nakazem konfiskaty.

Do podlegającego wykonaniu orzeczenia, dołącza się zaświadczenie, w postaci standardowego druku, którego treść, w oparciu o przepis art. 611fn § 9 zostanie określona przez rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości. Wskazane dokumenty tłumaczy się na język urzędowy państwa jego wykonania lub język wskazany przez to państwo w oświadczeniu złożonym do decyzji ramowej (art. 611fn § 6). Orzeczenie wraz z zaświadczeniem (oraz ewentualnie stosownym pismem przewodnim) przekazuje się bezpośrednio organowi sądowemu państwa wykonania orzeczenia. Dokumenty te mogą zostać przekazane w dowolny sposób, pozostawiający ślad na piśmie oraz umożliwiający państwu wykonującemu stwierdzenie ich autentyczności, np. faksem lub pocztą elektroniczną. Jednakże na żądanie organu wykonującego orzeczenie, należy przekazać poświadczony za zgodność z oryginałem odpis orzeczenia oraz oryginał zaświadczenia (art. 611fn § 7). W razie problemów z identyfikacją organu właściwego do wykonania orzeczenia, sąd polski może skorzystać z pomocy punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej (art. 611fn § 8).

Art. 611fn stanowi implementację art. 4 ust. 1, 2, 3, 4, art. 5 ust. 1, 2, 3 oraz art. 19 ust. 1 decyzji ramowej.

Art. 611fo stanowi, że sąd polski powinien wezwać właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej do przekazania na jego rachunek połowy kwoty uzyskanej tytułem wykonania orzeczenia o przepadku, o ile kwota ta przewyższa równowartość 10 000 euro. W przeciwnym razie uzyskana kwota przypada państwu wykonania orzeczenia. Rozwiązanie to stanowi wykonanie art. 16 ust. 1 decyzji ramowej, który co do zasady nakazuje taki podział uzyskanej kwoty, jednak w ust. 4 dopuszcza odmienne uregulowanie tej kwestii

przez państwo wydania i wykonania orzeczenia. Stąd uznano za trafne pozostawienie odstępstw od wskazanej wyżej zasady do indywidualnego rozstrzygnięcia między państwami członkowskimi, w drodze stosownych porozumień (art. 611fo § 3).

Wystąpienie o wykonanie orzeczenia za granicę nie skutkuje wstrzymaniem postępowania wykonawczego (art. 611fp).

W toku czynności podejmowanych przez sąd państwa wykonania orzeczenia w celu wykonania orzeczenia sądu polskiego, na gruncie krajowym zająć może szereg okoliczności prawnych, których konsekwencją jest niedopuszczalność kontynuowania postępowania wykonawczego. Wśród nich wymienić można m.in. uchylenie wyroku na skutek kasacji lub wznowienia postępowania, zatarcie skazania, darowanie kary, przedawnienie jej wykonania. O takiej sytuacji należy niezwłocznie zawiadomić organ wezwany do wykonania orzeczenia (art. 611fr § 1). Obowiązek ten dotyczy także przekazywania informacji o zmianie sytuacji faktycznej, wynikającej z uzyskania każdej kwoty z tytułu wykonania orzeczenia (art. 611fr § 2). Na podstawie przekazanej informacji, organ obcego państwa zakończy prowadzone przez siebie postępowanie lub też je ograniczy do wartości pozostałej do uiszczenia. Regulujący powyższe zagadnienia art. 611fr implementuje art. 14 ust. 3 lit. b i c oraz art. 15 decyzji ramowej.

Art. 611 ft, implementujący art. 18 ust. 1 decyzji ramowej, przewiduje odpowiedzialność regresową państwa wydania orzeczenia z tytułu odszkodowań faktycznie wypłaconych przez państwo wykonania orzeczenia zainteresowanym osobom, w tym działającym w dobrej wierze osobom trzecim, za szkody wyrządzone wskutek wykonania orzeczenia.

Projektowany rozdział 66d Kodeksu postępowania karnego odnosi się do nakazów konfiskaty wydanych przez sądy lub inne właściwe organy państw członkowskich Unii Europejskiej, które podlegać mają wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 611fu – 611fze regulują mechanizm wykonywania przez polskie sądy orzeczeń o przypadku przekazanych im bezpośrednio przez właściwe organy sądowe innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Art. 611fu nakłada obowiązek wykonania obcych orzeczeń na sądy rejonowe, w okręgu których sprawca posiada mienie lub osiąga dochody, albo stale lub czasowo przebywa. Wykonanie orzeczenia następuje według prawa polskiego, a sąd ma obowiązek procedować bez zwłoki. Sąd, do którego mylnie skierowano orzeczenie organu innego państwa członkowskiego, jest zobowiązany do przekazania go sądowi właściwemu.

Art. 611fu implementuje art. 4 ust. 5, art. 6 ust. 3, art. 7 ust. 1 i 4 oraz art. 12 ust. 1 decyzji ramowej.

Art. 611fw § 1 dotyczy obligatoryjnej podstawy odmowy wykonania orzeczenia, przewidzianej w art. 7 ust. 5 decyzji ramowej. Obejmuje ona orzeczenia przepadku korzyści majątkowej w ramach tzw. konfiskaty rozszerzonej, ale tylko wówczas, gdy orzeczenie oparte zostało na innym domniemaniu niż jedno z trzech przewidzianych w art. 3 ust. 2 decyzji ramowej Rady 2005/212/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa. Zgodnie z tym przepisem każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty w następujących przypadkach:

- a) gdzie sąd krajowy na podstawie określonych faktów jest w pełni przekonany, że dane mienie pochodzi z działalności przestępczej osoby skazanej w okresie poprzedzającym skazanie za przestępstwo, co sąd uznał za uzasadnione na podstawie okoliczności danej sprawy; lub
- b) gdzie sąd krajowy na podstawie określonych faktów jest w pełni przekonany, że dane mienie pochodzi z podobnej działalności przestępczej osoby skazanej w okresie poprzedzającym skazanie za przestępstwo, co sąd uznał za uzasadnione na podstawie okoliczności danej sprawy; lub
- c) gdzie ustalono, że wartość mienia jest nieproporcjonalna w stosunku do legalnych dochodów osoby skazanej, a sąd krajowy na podstawie określonych faktów jest w pełni przekonany, że dane mienie pochodzi z działalności przestępczej tej osoby.

Przesłanka ta ma zastosowanie tylko wtedy, gdy państwo członkowskie złoży oświadczenie w Sekretariacie Generalnym Rady UE, że nie będzie wykonywać takich orzeczeń.

Rzeczpospolita Polska oświadczenie takie złożyła. Przewiduje ono, że jej właściwe organy nie będą uznawać i wykonywać nakazów konfiskaty w przypadkach, gdy konfiskata mienia została orzeczona na zasadach konfiskaty rozszerzonej zgodnie z art. 2(d)(iv) decyzji ramowej w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty, to jest orzeczonej na podstawie przepisów prawa państwa wydania orzeczenia innych niż wynikające z zastosowania jednego z rodzajów konfiskaty rozszerzonej, określonej w art. 3 ust. 1 i 2 decyzji ramowej w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa. Oznacza to, że odmowa wykonania takiego orzeczenia przez polski sąd musi mieć charakter obligatoryjny.

Przepis art. 611fw § 1 pkt 1 – 3 zawiera proste odwołanie się do domniemań przewidzianych w decyzji ramowej 2005/212/WSiSW, z dostosowaniem użytej tam terminologii do polskich standardów. Należy zaznaczyć, że przesłanki przewidziane w tym artykule odpowiadają rubrykom i).1.2.(iii).a – c standardowego zaświadczenia dołączanego do orzeczenia podlegającego wykonaniu. Tym samym sąd polski, stosując omawiany przepis w praktyce, odmówi wykonania orzeczenia zawsze wtedy, gdy sąd jego wydania zaznaczy w zaświadczeniu rubrykę i).1.2.(iv).

Zarówno oświadczenie, o którym jest mowa, jak i omawiany przepis projektu, ma na celu uniknięcie ryzyka związania polskich sądów obowiązkiem wykonania orzeczeń przepadku wykraczających poza podstawowe zasady polskiego systemu prawnego. W istocie, zważywszy na minimalny charakter regulacji przewidzianych w powołanej decyzji ramowej w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa, państwa członkowskie mają pełną swobodę w konstruowaniu przepisów dalej idących, których wykonanie w Polsce rodziłoby wątpliwości konstytucyjne. Względ na gwarancyjny charakter przepisów procedury karnej zdecydował o ograniczeniu przedmiotowego zakresu orzeczeń objętych projektem.

Odrębną podstawę odmowy przewiduje art. 611fw § 2, wdrażający art. 8 ust. 3 decyzji ramowej. Wprowadza on fakultatywną możliwość ograniczenia wykonania orzeczenia przepadku korzyści majątkowej, opartego na domniemaniach przestępnego pochodzenia mienia przewidzianych w decyzji

ramowej Rady 2005/212/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa. Stosując ten przepis sąd państwa wykonania może wykonać orzeczenie w takiej części, w jakiej byłoby to dopuszczalne przez przepisy jego prawa krajowego, implementujące decyzję ramową. Nie jest wykluczone, że w niektórych wypadkach może to prowadzić do odmowy wykonania orzeczenia w całości. Zważywszy, że Komisja Europejska uznała, że obecnie obowiązujące przepisy polskie prawie w pełni implementują decyzję ramową⁵ możliwa jest w tym wypadku taka redakcja przepisu, która będzie się odwoływać do treści prawa polskiego.

Art. 611fw § 3, stanowiący implementację art. 6 ust. 1 oraz art. 8 ust. 1 i 2 decyzji ramowej, wskazuje katalog fakultatywnych przesłanek odmowy wykonania orzeczenia przepadku. W pierwszej kolejności w pkt 1 § 3 przepis ten stanowi, że sąd może odmówić wykonania orzeczenia z uwagi na brak podwójnej karalności z tym, że wymóg ten nie ma zastosowania w odniesieniu do przestępstw wskazanych w art. 607w pkt 1 – 33. Chodzi tutaj o katalog przestępstw, wobec których wyłączone jest badanie podwójnej przestępności jako przesłanki przyjęcia orzeczenia do wykonania w ramach wzajemnego uznawania orzeczeń pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

Jedną z podstawowych konsekwencji przyjęcia tej zasady przez państwa członkowskie jest częściowe odejście od bezwzględnego wymogu badania podwójnej przestępności. W toku negocjacji nad pierwszymi aktami wprowadzającymi zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń, w drodze kompromisu osiągnięto rozwiązanie polegające na wyłączeniu badania podwójnej karalności w odniesieniu do wymienionych z nazwy kategorii przestępstw. W zasadzie wszystkie instrumenty prawa europejskiego z zakresu współpracy sądowej w sprawach karnych przewidują katalog przestępstw, wobec których badanie podwójnej przestępności jest wyłączone. Powołane przepisy projektu odnoszą się do katalogu tychże przestępstw, wprowadzonego do polskiego porządku prawnego podczas implementacji decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedur przekazania między Państwami Członkowskimi.

---

⁵ Por. sprawozdanie Komisji na podstawie art. 6 decyzji ramowej Rady z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa (2005/212/WSiSW) COM(2007)805 z dnia 13 lutego 2008 r.

Ze względów systemowych zdecydowano się na odwołanie do przepisów proceduralnych regulujących postępowanie w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, nie zaś na dosłowne powtórzenie odpowiednich przepisów decyzji ramowej.

Odpowiednie stosowanie art. 607r § 2 powoduje, że analogicznie do przepisów o europejskim nakazie aresztowania, nie jest możliwa odmowa wykonania orzeczenia przepadku, jeżeli czyn nie stanowi przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w prawie polskim opłat, podatków, ceł lub zasad obrotu dewizowego.

Pozostałe przesłanki odmowy wykonania orzeczenia zostały wymienione w art. 611fw § 3 pkt 2 – 10, które odpowiadają regulacjom zawartym w art. 8 ust. 1 i 2 decyzji ramowej. Przesłanki te są analogiczne do przesłanek odmowy wykonania orzeczenia przewidzianych w uprzednich instrumentach prawnych z zakresu współpracy sądowej w sprawach karnych, opartych o zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń.

Wdrażając postanowienia art. 8 ust. 4 decyzji ramowej, art. 611fw § 4 przewiduje tryb konsultacyjny poprzedzający ewentualną odmowę wykonania orzeczenia zagranicznego. W wypadkach wskazanych w § 1 i § 2 oraz w § 3 ust. 2, 3, 5, 6, 8 i 10 skorzystanie z tego trybu jest obligatoryjne. Zgodnie z art. 611fw § 5 nieudzielenie informacji przez właściwy organ państwa wydania orzeczenia w terminie wskazanym przez właściwy sąd nie wstrzymuje wydania decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia. Może natomiast wiązać się z negatywnymi konsekwencjami w postaci odmowy wykonania takiego orzeczenia.

Stosownie do treści art. 611fw § 6 należy niezwłocznie powiadomić właściwy organ państwa wydania orzeczenia o braku możliwości wykonania orzeczenia. Z art. 8 ust. 5 decyzji ramowej wynika, że powodem braku możliwości wykonania orzeczenia może być wykonany wcześniej przepadek, zniknięcie lub zniszczenie mienia, nieodnalezienie go w miejscu wskazanym w zaświadczeniu lub nieprecyzyjne określenie jego lokalizacji.

W § 1 art. 611fx wskazany został tryb podejmowania decyzji o wykonaniu orzeczenia zagranicznego. W posiedzeniu w przedmiocie wykonania orzeczenia mają prawo wziąć udział sprawca, który przebywa na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej i jego obrońca oraz osoba trzecia, której prawa mogą zostać naruszone przez wykonanie orzeczenia, co oznacza, że o terminie takiego posiedzenia należy ich zawiadomić. Przepis przewiduje możliwość ustanowienia obrońcy z urzędu dla sprawcy, który nie przebywa w kraju. Na postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia organu państwa obcego, przysługuje zażalenie stronom i osobie trzeciej. O wniesieniu zażalenia należy powiadomić właściwy organ państwa wydania orzeczenia (art. 611fx § 2).

Przepis art. 611fx, implementujący art. 9 decyzji ramowej, określa tryb postępowania, w tym postępowania odwoławczego, jak również strony uprawnione do uczestnictwa w posiedzeniu sądu.

Art. 611fy § 1 pkt 1 – 4, implementujący art. 10 ust. 1 decyzji ramowej, wskazuje sytuacje, w których niezwłoczne podjęcie decyzji jest niemożliwe. Powołany przepis decyzji ramowej mówi w takich wypadkach o „odroczeniu wykonania orzeczenia”. Z uwagi na polską nomenklaturę prawną oraz istotę omawianego przepisu zdecydowano się na implementowanie przewidzianych w nim przesłanek jako podstaw zawieszenia postępowania wykonawczego. Na postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania przysługuje zażalenie stronom i osobie trzeciej, której prawa mogą zostać naruszone. O zawieszeniu postępowania należy powiadomić właściwy organ państwa wydania orzeczenia (art. 611fy § 2). W przypadku zawieszenia postępowania, obowiązkiem sądu jest podjęcie czynności zmierzających do zabezpieczenia wykonania orzeczenia zgodnie z przepisami o zabezpieczeniu majątkowym na mieniu oskarżonego, zawartymi w rozdziale 32 Kodeksu postępowania karnego (art. 611fy § 3).

Art. 611 fz, implementujący art. 11 decyzji ramowej, dotyczy sytuacji, gdy mienie podlegające egzekucji nie jest wystarczające dla wykonania dwóch lub więcej orzeczeń wydanych przeciwko tej samej osobie i dotyczących kwoty pieniężnej, lub sytuacji, w której dwa lub więcej orzeczeń dotyczy określonego składnika mienia. W przedmiocie wykonania takich orzeczeń sąd orzeka łącznie. Z art. 11 powołanej decyzji ramowej wynika, że wydając decyzję sąd winien brać pod uwagę m.in. wagę i miejsce popełnienia przestępstwa, terminy wydania poszczególnych orzeczeń oraz terminy ich przekazania do państwa wykonania.

Art. 611fza, wdrażający art. 12 ust. 2 decyzji ramowej, opisuje sytuację, w której polskiemu sądowi wykonującemu orzeczenie obcego państwa, przedstawiony zostanie dowód wykonania w całości lub w pewnej części tego orzeczenia. Przepis nakazuje w takiej sytuacji przeprowadzenie (w formie wezwania) konsultacji z organem, który wydał orzeczenie, w celu potwierdzenia dokonanej wpłaty. Dopiero po ich przeprowadzeniu, sąd podejmuje decyzję w przedmiocie wykonania orzeczenia.

Art. 16 ust. 2 decyzji ramowej sposób rozporządzenia mieniem innym niż pieniądze pozostawia do decyzji państwa wykonania orzeczenia. Mienie to można sprzedać, a uzyskaną kwotę rozdysponować według ogólnej zasady, dotyczącej podziału kwot pieniężnych, o ile nie uzgodniono inaczej, albo przekazać je państwu wykonania orzeczenia. W przypadku niemożności postąpienia w opisany wyżej sposób, decyzja ramowa dopuszcza inny, przewidziany przez prawo krajowe państwa wykonania orzeczenia, sposób rozporządzenia uzyskanym mieniem. Zgodnie z art. 16 ust. 3 decyzji ramowej, nie wymaga się od państwa wykonania orzeczenia sprzedaży lub zwrotu określonych przedmiotów objętych przypadkiem, będących dobrami kultury stanowiącymi część narodowego dziedzictwa kulturowego tego państwa. Również w tym przypadku przewidziano możliwość innych uzgodnień między państwem wydania i wykonania orzeczenia.

W art. 611fzb, implementującym art. 16 decyzji ramowej, ustanowiono zasadę, zgodnie z którą kwoty uzyskane w wyniku wykonania orzeczenia nie przewyższające równowartości 10 000 euro stanowią dochód budżetu państwa (§ 1), chyba że z państwem wydania orzeczenia zawarte zostało porozumienie, o którym mowa w art. 611fzb § 5. W pozostałych przypadkach państwu wydania orzeczenia przekazuje się połowę uzyskanej kwoty na rachunek bankowy wskazany przez właściwy sąd lub inny właściwy organ. § 3 art. 611fzb zawiera uregulowania dotyczące postępowania w sytuacji uzyskania, w wyniku wykonania orzeczenia, mienia innego niż pieniądze i zawiera zastrzeżenie, że w sytuacji, gdy wystąpienie tego organu dotyczy przypadku kwoty pieniężnej, przekazanie mienia może mieć miejsce tylko za zgodą tego organu.

Zgodnie z projektem, w zakresie sposobów rozdysponowania mieniem innym niż pieniądze odpowiednie zastosowanie znajdą przepisy Kodeksu karnego

wykonawczego (klauzula zawarta w dodanym art. 195b Kodeksu karnego wykonawczego).

W projekcie jako zasadę przyjęto sprzedaż rzeczy uzyskanych z egzekucji. To rozwiązanie koresponduje z polskim prawem wykonawczym, a ponadto zapewnia wpływy do budżetu Państwa. Wszelkie inne dyspozycje mają charakter subsydiarny, a ponadto przewidują uproszczenie rozwiązań wykonawczych wtedy, gdy z różnych przyczyn spieniężenie mienia nie jest rozwiązaniem w pełni skutecznym.

Projekt zawiera również przepis mający na celu ochronę dziedzictwa narodowego przez obligatoryjną odmowę przekazania państwu wydania orzeczenia przedmiotów będących dobrami kultury stanowiącymi część narodowego dziedzictwa kulturowego.

Art. 611fzc, wdrażający art. 15 decyzji ramowej, przewiduje niezwłoczne umorzenie postępowania wykonawczego w razie uzyskania od państwa wykonania informacji, że przekazane do wykonania orzeczenie nie podlega dalszemu wykonaniu. Przyczyny, dla których taki stan może zaistnieć nie są tu możliwe do wyliczenia z uwagi na fakt, że dotyczą one wyłącznie okoliczności przewidzianych w prawie państwa wydania orzeczenia. Tytułem przykładu można wymienić przedawnienie wykonania kary, darowanie kary na mocy amnestii lub zastosowanie wobec oskarżonego prawa łaski. Sąd polski nie bada tych okoliczności, a jedynie podejmuje decyzję o zakończeniu prowadzonego postępowania. Na wydane przez ten sąd postanowienie, zażalenie nie przysługuje.

Art. 611fzd, implementujący art. 17 decyzji ramowej, traktuje o obowiązkach informacyjnych nałożonych na sąd polski wykonujący orzeczenie organu państwa obcego. Dotyczy on decyzji o uznaniu lub odmowie wykonania orzeczenia oraz o zakończeniu postępowania egzekucyjnego.

Art. 611fze w § 1 rozstrzyga o kosztach wykonania orzeczenia państwa członkowskiego Unii Europejskiej i stanowi implementację art. 20 decyzji ramowej. Obowiązek ten dotyczy także innych państw członkowskich UE. Oznacza to, że winny one wprowadzić do prawa krajowego regulację obciążającą ich Skarb Państwa kosztami wykonania obcego orzeczenia. Propozycja podziału kosztów może zostać złożona w uzasadnionych

wypadkach zwłaszcza, jeśli państwo wykonania poniosło duże lub wyjątkowe koszty. Propozycja taka nie jest wiążąca dla państwa wydania orzeczenia. § 2 art. 611fze przewiduje analogiczne rozwiązania w zakresie odpowiedzialności regresowej państwa wydania orzeczenia do regulacji przewidzianych w art. 611ft.

Wprowadzenie przepisów rozdziału 66d Kodeksu postępowania karnego przewidujących wykonywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej orzeczeń właściwych organów innych państw UE o przypadku nierozzerwalnie wiąże się z zagadnieniem ich egzekucji. Rodzi to konieczność dokonania odpowiedniej zmiany w ustawie Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.), której dokonano przez dodanie art. 195b, przewidującego odpowiednie stosowanie Oddziału 3 „Przepadek” do wykonania orzeczeń zagranicznych.

W art. 3 projektu ustawy dokonano zmiany art. 122 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego (t.j. Dz. U. z 2007 r., Nr 111, poz. 765, z późn. zm.), co jest uzasadnione koniecznością zachowania spójności między regulacjami Kodeksu postępowania karnego oraz Kodeksu karnego skarbowego. Zmiana ta umożliwi finansowym organom postępowania przygotowawczego inicjowanie i udział w postępowaniach objętych proponowaną nowelizacją.

Określając termin wejścia w życie projektowanych zmian, podobnie jak w przypadku wcześniejszych nowelizacji prawa karnego procesowego i materialnego mających na celu implementację postanowień decyzji ramowych i innych instrumentów prawnych Unii Europejskiej, nie przewidziano wydłużenia *vacatio legis*.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które będzie oddziaływała ustawa

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało bezpośredni wpływ na funkcjonowanie sądów, prokuratorów i urzędów skarbowych.

Regulacje te będą oddziaływały również na osoby fizyczne będące sprawcami czynów zabronionych oraz na postępowania prowadzone przeciwko podmiotom zbiorowym, przez stworzenie prawnych warunków do bezpośredniego wykonania prawomocnych orzeczeń dotyczących przepadku przedmiotów pochodzących z przestępstwa, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, korzyści majątkowej osiągniętej chociażby pośrednio z popełnienia przestępstwa lub ich równowartości.

2. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy został przedstawiony do konsultacji Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Prezesom Sądów Apelacyjnych i Sądów Okręgowych, Prokuratorom Prokuratur Apelacyjnych i Prokuratur Okręgowych oraz Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych.

Uwagi do projektu ustawy zgłosił Sąd Najwyższy, Krajowa Rada Sądownictwa oraz Prezesi Sądów Okręgowych w Opolu, Płocku, Gdańsku, Nowym Sączu i Koszalinie oraz Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że projektowane brzmienie art. 611 fw § 1 odnosi się wyłącznie do orzeczeń przepadku korzyści majątkowej opartych na domniemaniach przestępnego pochodzenia mienia, innych niż przewidziane w decyzji ramowej 2005/212/WSiSW. Projekt nie wdraża natomiast przepisu art. 8 ust. 3 decyzji.

Wątpliwości Sądu Najwyższego budził także sposób uregulowania w projekcie zakazu ne bis in idem jako fakultatywnej przesłanki odmowy wykonania orzeczenia przepadku. W tym względzie Sąd Najwyższy wskazał, że decyzja ramowa w sprawie uznawania nakazów konfiskaty w art. 8 ust. 2 (a) przewiduje możliwość odmowy wykonania nakazu konfiskaty, jeżeli jego wykonanie „byłoby sprzeczne z zasadą ne bis in idem”. Tymczasem w projekcie ujęto ten zakaz w postaci opisowej, uznając za przesłankę odmowy wykonania orzeczenia przepadku sytuację, gdy „przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone, a orzeczenie w zakresie przepadku zostało wykonane”. Według Sądu Najwyższego proponowane brzmienie art. 611 fw § 2 pkt 3 sugerowało, że możliwość odmowy wykonania orzeczenia zaistnieje jedynie wtedy, gdy dany czyn danej osoby został prawomocnie osądzony, orzeczono przepadek i orzeczenie w zakresie przepadku zostało wykonane. Tymczasem ogólne ujęcie zakazu ne bis in idem w decyzji ramowej nie pozostawia wątpliwości, że przesłanka odmowy wykonania orzeczenia przepadku aktualizuje się także wtedy, gdy czyn danej osoby osądzono w innym toczącym się postępowaniu, np. w państwie wykonania orzeczenia lub innym państwie członkowskim UE, nie orzekając jednocześnie przepadku korzyści pochodzących z przestępstwa. Co więcej, zakaz ne bis in idem będzie przeszkodą do wykonania orzeczenia przepadku także wtedy, gdy zapadł już wyrok uniewinniający daną osobę od popełnienia tego samego czynu.

Uwagi zgłoszone przez Sąd Najwyższy zostały uwzględnione. Nowa redakcja przepisu art. 611 fw uwzględnia – a zarazem wyraźnie rozróżnia – dwie podstawy odmowy wykonania orzeczenia, przewidziane w decyzji ramowej. Ponadto, zgodnie z sugestią Sądu Najwyższego, przeredagowano przepis dotyczący zakazu ne bis in idem, jako fakultatywnej przesłanki odmowy wykonania orzeczenia przepadku.

Nowy sposób zredagowania art. 611 fw uwzględnił także uwagę Prezesa Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, wskazującego, że w pierwotnie

projektowanej wersji był on przepisem nadmiernie skomplikowanym i nieczytelnym.

Krajowa Rada Sądownictwa zgłosiła wątpliwość odnośnie zaproponowanej przez projektodawców numeracji przepisów. Zdaniem Rady jest ona nieczytelna, dlatego racjonalniejszym byłoby zamiast trójczłonowego literowego dodatkowego oznaczenia numeru artykułów wprowadzenie indeksów do poszczególnych artykułów.

Uwaga ta nie zasługiwała na uwzględnienie. Zgodnie bowiem z § 89 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. nr 100, poz. 908), w przypadku dodawania do tekstu ustawy nowych jednostek redakcyjnych należy zachować dotychczasową numerację przepisów, oznaczając nowe jednostki dodaniem małej litery alfabetu łacińskiego, a w razie wyczerpania liter należy stosować oznaczenia dwu, a następnie wieloliterowe.

Prezes Sądu Okręgowego w Opolu zwrócił uwagę na konieczność połączenia proponowanej zmiany Kodeksu postępowania karnego ze zmianą art. 122 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego, przez wskazanie w tym przepisie, że wyrażenie „prokurator” użyte w projektowanym art. 611fs będzie odnosić się także do „finansowego organu postępowania przygotowawczego”.

Powyższa uwaga została uwzględniona, co uzasadnione jest koniecznością zachowania spójności między regulacjami Kodeksu postępowania karnego oraz Kodeksu karnego skarbowego. Stosowna zmiana tego ostatniego aktu prawnego umożliwi finansowym organom postępowania przygotowawczego inicjowanie i udział w postępowaniach objętych nowelizacją.

Prezes Sądu Okręgowego w Płocku zgłosił uwagę dotyczącą zakresu podmiotowego projektu, wskazując na niefortunne operowanie w nim pojęciem skazanego, podczas, gdy na gruncie Kodeksu karnego ustawodawca posługuje się pojęciem sprawcy, które jest znaczeniowo szersze.

Zgłaszający uwagę wskazał, że posługiwanie się w projekcie pojęciem skazanego spowoduje, że proponowana regulacja nie obejmie osób, wobec

których przepadek został orzeczony jako środek zabezpieczający na podstawie art. 99 i art. 100 Kodeksu karnego.

Przedmiotowa uwaga została uwzględniona, przez zastąpienie terminu „skazany” słowem „sprawca”, dzięki czemu zakres podmiotowy projektowanej regulacji będzie odnosił się nie tylko do przypadków orzeczonych w wyrokach skazujących, lecz także do przypadków zawartych w wyrokach warunkowo umarzających postępowanie karne oraz orzeczeniach umarzających to postępowanie.

Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku zgłosił uwagę do art. 611 fs w zakresie, w którym przewiduje on zaskarżalność wystąpienia do właściwego sądu lub innego właściwego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia przypadku, wskazując, że zaskarżalność takiego postanowienia jest zbędna, gdyż dotyczy ono orzeczenia prawomocnego, które podlegało wcześniejszej kontroli merytorycznej w postępowaniu odwoławczym. W tym względzie podniesiono także, że możliwość zaskarżenia takiego orzeczenia ułatwi sprawcy ukrycie lub zbycie majątku położonego za granicą.

Powyższa uwaga została uwzględniona, zwłaszcza, że decyzja ramowa nie przewiduje zaskarżalności wystąpień o wykonanie nakazów konfiskaty.

Uwagi Prezesów Sądu Okręgowego w Koszalinie oraz Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wskazywały na konieczność doprecyzowania przepisów o właściwości sądu mającego rozpoznawać sprawy, których dotyczą projektowane zmiany.

Uwagi te nie zasługiwały na uwzględnienie. Właściwość sądu uprawnionego do wystąpienia do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia przypadku oraz sądu uprawnionego do rozpoznawania wystąpień zagranicznych została jasno określona w przepisach art. 611 fn § 1 i art. 611 fu § 1. Właściwość ta wynika wprost z treści art. 4 decyzji ramowej i nie może być modyfikowana w trakcie implementacji.

Projekt niniejszej ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej, stosownie do postanowień ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169,

poz. 1414) i w tym trybie nie zgłoszono zainteresowania pracami nad projektem.

3. Wpływ aktu normatywnego na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny

Projektowana ustawa, nie spowoduje skutków na rynku pracy oraz pozostanie bez wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

Wstępna analiza wprowadzanego mechanizmu wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty wskazuje na pozytywne skutki finansowe ustawy dla budżetu państwa. W ramach obowiązujących obecnie uregulowań prawnych brak jest czytelnych reguł wskazujących, czyją własność powinny stanowić środki uzyskane w wyniku wykonania przypadku w obrocie prawnym z zagranicą. Przepisy projektu wdrażające decyzję ramową porządkują tę sytuację. Zgodnie z nimi, określona część przypadków wykonywanych za granicą na podstawie orzeczeń sądów polskich przekazywana ma być stronie polskiej. Większość środków uzyskiwanych w wykonaniu obcych orzeczeń również zasili Skarb Państwa. Ich wysokość w chwili obecnej nie jest możliwa do oszacowania. Będzie ona uzależniona od ilości wykonywanych orzeczeń i od treści zawieranych porozumień dotyczących podziału uzyskanych w wyniku wykonania orzeczenia kwot.

4. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem europejskim, a w szczególności z decyzją ramową Rady 2006/783/WSiSW z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty.